

K učitelské profesi by bylo možné přilákat výrazně více studentů, než jaká je realita

21.3.2023 - Bohuslav Bohuněk | Scio, s.r.o.

V České republice existuje téměř šest tisíc akademicky talentovaných uchazečů o vysokoškolské studium, kteří jsou otevření profesi učitelství, ale nepodali si k jeho studiu přihlášku. Tento počet představuje významný nevyužitý potenciál - je to zhruba dvojnásobek ročního počtu absolventů studia učitelství.

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (MŠTM) ve spolupráci se společností SCIO realizovalo šetření mezi uchazeči o vysokoškolské studium na téma, jak zaujmout talentované budoucí vysokoškoláky pro studium učitelství. Z něj mj. vyplynulo, že mezi uchazeči je bezmála šest tisíc nadprůměrných, tzv. akademicky talentovaných uchazečů (čtvrtiny uchazečů s nejlepšími výsledky v testu), kteří jsou ochotni uvažovat o učitelské profesi, ale z různých důvodů si přihlášku podávají na jinou než pedagogickou fakultu. Jedná se tak zhruba o dvojnásobek ročního počtu absolventů studia učitelství.

Tito uchazeči sice věří, že by je studium učitelství připravilo odborně, nevěří však, že by je naučilo učit a pracovat s dětmi. Studium zároveň nevnímají jako výzvu. Profesi učitele pak vnímají spíše negativně a myslí si, že jde o stresující práci bez dostatečného respektu, ve které je nedostatečný prostor pro kariérní růst a navíc profese uzavírá cestu k jinému atraktivnímu zaměstnání. Myslí si také, že studium klade malý důraz na praxi. Respondenty šetření bylo více než 6300 účastníků loňských Národních srovnávacích zkoušek, které desítky fakult využívají jako součást přijímacího řízení.

„Je potřeba uvést, že představy respondentů o studiu a profesi učitele samotné ne vždy odpovídaly skutečnosti. Mnoho z nich neznalo platové ohodnocení ve školství, které v posledních letech celkem rapidně vzrostlo, ani to, že nové akreditace studia učitelství obsahují až 15 % objemu praxí,“ říká Jakub Drbohlav z ministerstva školství. „Aktuální data jen potvrzují výsledky podobných šetření z minulých let. Z nich vyplývá, že je zde nemalá skupina velmi talentovaných studentů, kteří by měli zájem učit, ale náš vzdělávací systém o ně z různých důvodů přichází už na samém počátku jejich profesní kariéry,“ poznamenává vedoucí projektu Národních srovnávacích zkoušek Scio Eliška Hloupá Sovová.

Ministerstvo školství navíc v úzké spolupráci s pedagogickými fakultami již několik let intenzivně pracuje na reformě pregraduální přípravy učitelů. „Situaci začínajících učitelů by pak mohli významně vylepšit pozice uvádějícího a provázejícího učitele, které jsou obsaženy v novele zákona o pedagogických pracovnících, jež je v současné době v poslanecké sněmovně,“ vysvětluje Jakub Drbohlav z MŠMT, který má reformu přípravy učitelů na starosti. „Právě provázející učitelé jsou součástí širšího posunu k výrazně vyšší kvalitě praxí a propojení studia na fakultách s praxí. Až bude systém provázejících učitelů fungovat naplno, budeme mít podobný systém praxí jako ve Finsku, Švédsku nebo Rakousku,“ dodává Jakub Drbohlav.

Výsledky průzkumu budou poskytnuty pedagogickým fakultám, aby s nimi mohly dále pracovat. Další podrobnosti z průzkumu najdete níže.

Podrobnosti z dotazování mezi studenty o VŠ studium

Z akademicky talentovaných uchazečů o vysokoškolské studium 6 % explicitně uvedlo, že by chtělo

jít učit, ale nepodali si přihlášku ke studiu učitelství, a dalších 19 % uvedlo, že si také nepodali přihlášku a chtěli by učit „tak napůl“. V souhrnu se jedná zhruba o 6 % všech uchazečů, což v roce 2021 odpovídalo asi 5800 studentům. Ve stejném roce přitom studijní programy vedoucí ke kvalifikaci učitele absolvovalo zhruba 2 600 absolventů. Potenciál akademicky talentovaných uchazečů, otevřených studiu učitelství tak víc než dvojnásobně převyšoval skutečný počet absolventů učitelství v daném roce. Tento potenciál je skutečně značný a nabízí významnou cestu pro zlepšení kvality českého vzdělávacího systému.

Téměř 70 % budoucích vysokoškoláků, kteří si nepodali přihlášku ke studiu učitelství, ale alespoň napůl by učit chtěli, vnímá profesi učitele především jako stresující. Vidí také omezené možnosti v případném kariérním růstu nebo získání jiné atraktivní práce, než je učitelství. Naopak jen velice malý podíl těch, kteří učitelství studovat nejdou, vnímá profesi učitele jako atraktivní kariérní volbu.

O šetření: Respondenty byli účastníci 4. termínu Národních srovnávacích zkoušek v roce 2022, tedy uchazeči o studium VŠ. Šetření se zúčastnilo 2254 respondentů online a 4097 formou papírového dotazníku. Je třeba upozornit, že pedagogické fakulty nevyžadují pro přijetí ke studiu učitelství výsledky Národních srovnávacích zkoušek. Výzkum tedy nezasahuje uchazeče o studium, kteří chtějí studovat jen učitelství a nepotřebují Národní srovnávací zkoušky absolvovat. Analýza nicméně ve výsledcích s touto skupinou nepracujeme a naopak hledá ty uchazeče o studium, kteří si přihlášku ke studiu učitelství nepodali.

Report se soustředí především na akademicky talentované uchazeče o VŠ studium – uchazeče, kteří v testech Obecných studijních předpokladů dosáhli percentilu 75 a více, tedy na čtvrtinu uchazečů s nejlepšími výsledky v tomto testu.

<https://www.scio.cz/o-spolecnosti/pro-media/tiskove-zpravy-a-aktuality/k-ucitelske-profesi-by-bylo-mo-zne-prilakat-vyrazne-vice-studentu-nez-jaka-je-realita.asp>